

ПРОБЛЕМИ ПРИ ИЗГРАЖДАНЕТО НА БАЗА ДАННИ ОТ СЪПОСТАВИМИ ДИНАМИЧНИ РЕДОВЕ ЗА АНАЛИЗ НА ВЪНШНОТЪРГОВСКИЯ СТОКООБМЕН НА БЪЛГАРИЯ ПРЕЗ ПЕРИОДА 1988-2003 г.

Разгледани са проблемите, свързани с изграждането на база данни от съпоставими динамични редове на външнотърговския стокообмен на България за периода 1988 – 2003 г. Направен е преглед на начина на отчитане резултатите от външната търговия от Националния статистически институт и са анализирани проблемите на съпоставимостта на съответните статистически данни. На тази база са намерени решения, като са предложени подходи за:

- привеждане в съответствие съдържанията на стоковите позиции в отрасловата структура на стокообмена;
- коригиране индексите на физическите обеми на стокообмена съобразено със средно годишната инфлация и девалвацията на долара спрямо еврото.

JEL: F19; C13

След 1989 г. настъпиха големи промени във външнотърговския стокообмен (ВТС) на България, които се състоят в следното:

- загуба на пазари с близо 40-годишна традиция по линия на членството на България в СИВ;¹
- преориентация към нови пазари на база сключените споразумения за свободна търговия в периода 1993 – 2003 г.;
- значителен първоначален срив на стокообмена, вкл. на износа и вноса;
- изпреварване с високи темпове на растеж на вноса пред износа и реализиране на много голямо отрицателно търговско салдо.

За да се направят оценки относно състоянието на ВТС и да се формулират съответните изводи за причините и тенденциите, е необходимо наличието на база данни от съпоставими динамични редове за износа и вноса. По този начин ще се гарантира коректност на резултатите от анализа. Редно е отправна точка на един такъв анализ да бъде последната петилетка от социалистическото развитие на България, защото само така може да се оцени какво сме спечелили и какво сме загубили от промяната към пазарна икономика.

Тук е мястото да се подчертае, че в специализираното издание на Националния статистически институт (НСИ) за външната търговия в динамичните редове на ВТС не само няма съпоставимост след 1991 г., но и

¹ Съвет за икономическа взаимопомощ, съществувал в Източна Европа до 1990 г.

липсва съответствие в позициите на стоквата структура. Тези проблеми ще бъдат обект на анализ и ще бъде направено предложение за решаването им.

Основната цел на изследването е създаване на информационна база от съпоставими статистически данни за износа и вноса през разглеждания период.

Изборът на 1988 г. за начална (базова година) в изследването се наложи поради факта, че в сравнение с предходните години и тези до 1991 г. вкл. тя е с най-висок индекс на физическия обем (от съпоставими цени) на ВТС, в т.ч. на износа и вноса. Тази година достатъчно добре отразява позициите на българските стоки на пазарите на СИВ и останалия свят до 1990 г. Това се вижда от съответните данни, публикувани в статистическите годишници на НСИ до 1991 г.

Годината 1991 е избрана, защото е с най-нисък стокообмен за изследвания период.

Годината 1992 е избрана за сравнения по следните причини:

- въведена е нова статистическа отчетност на база Хармонизираната система (ХС) и оттам нататък има стокво съответствие в динамичните редове на ВТС, вкл. до четвърто равнище на митническата тарифа (МТ);

- извършена е политическа преориентация към Европейския съюз и през следващата година са сключени първите споразумения за свободна търговия (ССТ) със страните от ЕС и Европейската асоциация за свободна търговия (ЕАСТ).

Отрасловата структура на ВТС е избрана за базата на анализа в това изследване. Защо тя е избрана, ще стане ясно след последователното разглеждане на проблемите, свързани с изграждането на съпоставими динамични редове за периода 1988-2003 г.

Тъй като изследваният период е доста дълъг (16 години), се наложи да се решават няколко съществени проблема, породени от извършените промени в националната статистическа отчетност. Във връзка с това ще разгледаме онези факти в методиката на отчитане, които пряко засягат необходимата информация за анализа в разработката.

Първо, до 1991 г. вкл. в България се използва Единната стокова номенклатура (ЕЧН) на страните-членки на СИВ. Тя съдържа 9 раздела, 57 групи и 317 подгрупи. Прието е обозначение от седемзначни числа. Първият знак е за раздела, с двузначните числа се означават стоквите групи, с тризначните - стоквите подгрупи, с петзначните – стоквото наименование (позиция) и със седемзначните – стоквите подпозиции.

Източник на информацията за реализирания износ и внос са били статистически формуляри, предоставяни на НСИ от външнотърговските организации (ВТО), които са извършвали такава дейност.

В статистическите годишници са дадени износът и вносът:

1. "По някои отрасли на материалното производство";
2. "На средства за производство и предмети за потребление";
3. "На промишлени и селскостопански стоки";

Проблеми при изграждането на база данни от съпоставими динамични редове...

4. "По стокови раздели";
5. "На някои стоки по страни".

Показатели за измерване на стокообмена са: стойност в лева по цени на съответната година; бройки; килограми и тонове.

До 1991 г. стойностните показатели са по валутни цени и са изчислени по официалния курс на БНБ. За 1991 г. е използван основният курс на лева към чуждестранната валута до 19 февруари. След тази дата е приложен централният курс, обявяван ежедневно от БНБ.

Второ, от 01.01.1992 г. е сменена ЕСН с номенклатурата на митническата тарифа, изградена на базата на Хармонизираната система. По този начин е постигнато пълно съответствие в описанието и кодирането на стоките в МТ със заложените в Комбинираната номенклатура (КН) на ЕС.

Статистическата информация се изготвя въз основа на обобщени данни от митническите декларации.

В статистическите годишници до 1996 г. износът и вносът са дадени:

1. "По някои отрасли на материалното производство";
2. "По стокови групи" – включващи 27 позиции;
3. "На някои стоки" – включващи 28 позиции.

Съдържанието на отрасловите и стоките позиции по т. 1 и т. 2 се различава от тези по т. 1 до т.4 преди 1992 г. Това е вследствие замяната на ЕСН с КН.

Показатели за измерване на стокообмена са: стойност в лева по цени на съответната година; средна цена на тон и в тонове.

Стойностните показатели са по валутни цени и са изчислени по официалния курс на БНБ, публикуван в началото на всяка седмица.

Трето, от 1996 г. има промяна в ХС в посока към по-добро прецизиране на описанието и кодирането на стоките номенклатура.

В статистическия годишник за 1996 г. износът и вносът са дадени, както следва:

1. "По някои отрасли на икономиката";
2. "По стокови групи" – включващи 59 позиции;
3. "На някои стоки" – включващи 55 позиции.

В съдържанията на т. 2 и т. 3 спрямо предходните години има съществена разлика – броят на позициите е удвоен. По отношение на показателите изменение в методиката на отчитане няма.

В статистическия годишник за 1997 г. има едно-единствено, но сериозно изменение в отчитането "по отрасли" – вместо "по някои отрасли на икономиката" е въведено "по отраслови сектори", където има съществена разлика в отрасловите позиции.

За 1998 г. няма промени.

От 1 януари 1999 г. в отчитането на износа и вноса НСИ започва да прилага "Специалната система на търговия". До 2001 г. формата на отчета остава същата, както е зададена от 1996 г.

От 2001 г. отчетът на износа и вноса “по отраслови сектори” е заменен с “по раздели и групи на SITC”.

В сравнение с ЕЧН структурата на МТ за 2003 г. по отношение на стоковата номенклатура е следната:

- раздели - 22 бр.;
- глави - 99 бр. - първите два знака от тарифния номер;
- позиции - 1245 бр. – първите четири знака от тарифния номер;
- подпозиции - 5235 бр. – първите шест знака от тарифния номер;
- стокови кодове – 10 688 бр. – с осем или девет знака.

От направения преглед на начина на отчитане на ВТС се вижда, че:

1. Броят на позициите, които описват стоковата номенклатура, е над хиляда, което на практика прави почти невъзможно анализирането ѝ.

2. Със смяната на ЕЧН с КН се прекъсва съответствието между позициите на групите стоки за периодите 1988 – 1991 г. и 1992 – 2003 г., с което силно се ограничава възможността за съпоставка между тях.

През периода 1992 г. – 2003 г. независимо от постоянно действащата КН на ЕС са направени достатъчно на брой изменения в методиката на отчитане, допълнително затрудняващи избора на която и да е форма на статистическа отчетност на ВТС за коректен анализ на динамиката му.

Направените заключения относно статистическата отчетност в периода 1988 – 2003 г. поставят въпроса за изграждане на информационна база за целите на анализа на ВТС, която да отговаря на следните изисквания:

- нейното съдържание и обем да дават реална възможност за обхващащ анализ;
- по отношение на съдържанието да има съответствие между стоковите позиции на динамичните редове.

За постигане на поставената цел е избрана отрасловата структура на ВТС, ползвана от НСИ до 1992 г. Причините са следните:

- Позициите на отрасловата структура на ВТС (вж. табл. 3 и 4) обхващат освен основните отрасли - промишленост и селско стопанство, и най-важните техни подотрасли. Общият брой на позициите в износа е 35, а във вноса - 38. В тези позиции е агрегиран целият стокообмен. *В приложението табл. 3 и 4 са дадени в съкратен вариант – изключени са подотраслите, чийто дял в износа е по-малък от 3%, като в общата сума са отчетени всичките.*

- Оказа се, че за периода 1988 – 2003 г.е възможно да се постигне съответствие в динамичните редове на отрасловите стокови позиции.

Постигнатото съответствие между периодите 1988–1991 г. и 1992–2003 г. за позициите на отрасловата структура е извършено чрез:

- идентифициране за всяка отраслова позиция до 1991 г. на кои стокови позиции от КН отговаря;
- правене на матрица за агрегиране на отрасловите позиции след 1991 г., която реализира съответствие с позициите на отрасловата структура до с. г.

Тъй като НСИ не е правил съответствие между стоковите позиции на ЕСН и КН, се наложи това да се извърши по експертен път. На тази база се направи матрицата за агрегиране на отрасловите позиции от 1992 г. нататък. В нея е зададено за всяка отраслова позиция от кои стокови позиции на КН се агрегира.

До 1991 г. в отрасловата номенклатура на ВТС не са включвани някои стоки със специално предназначение като благородни и цветни метали, оръжия, стоки с възможна двойна употреба, стоки, освободени от мита – за дипломатически служби и по споразумения за техническо сътрудничество и др. Затова през периода 1988 – 1991 г. сумарно позициите в отрасловата структура обхващат около 98% от общия износ или внос. Делът на тези стоки за 1988 г. е 2.5% за износа и 0.4% за вноса. Няма гаранция за коректността на тази статистика. От 1992 г. тези стоки са включени в официалната статистическа отчетност. Заедно с някои стоки, за които не се намери съответствие към позициите на отрасловата структура до 1991 г., те са включени допълнително към нея под общото наименование “некласифицирани, в т.ч.” със съответните подпозиции. По този начин е обхванат напълно ВТС и се получи търсеното съответствие между периодите 1988 – 1991 г. и 1992 – 2003 г.

Основен показател за ръста или спада на ВТС е неговият индекс. За да бъдат достоверни резултатите от анализа, е необходимо индексът, получен въз основа на цени на съответната година, да бъде преизчислен в зависимост от инфлационните процеси. Тогава той реално ще отчита ръста или спада на физическия обем на износа и вноса. За постигането на тази цел в разработката са използвани два подхода: изчисляване на индекса от съпоставими цени и коригиране на индекса, изчислен по цени на съответната година, със съответен дефлатор.

До 1991 г. вкл. НСИ отчита индекса на ВТС и от съпоставими цени.

От 1992 г. показателите са само по цени на съответната година. Това наложи за периода 1992 – 2003 г. да се направят годишни дефлатори, които да коригират съответните годишни индекси на ВТС. Те са изчислени на база средногодишната инфлация на ЕС-25 и САЩ през посочения период.

По данни на Евростат за периода 1992 - 2003 г. средногодишната инфлация на ЕС-25 е 2.63% и варира от 1.6 до 4%, а на САЩ е 2.55% и варира от 1.6 до 3%.

За изследвания период е приета средногодишна инфлация от 2.5%.

Допълнително може да се твърди, че средногодишната инфлация, отнасяща се до износа и вноса, е категорично по-висока поради следните причини:

- Съществен дял от ВТС на България представляват нефтът, горивата, маслата, пластмасите, каучукът и др. производни. За износа този дял е около 13 - 14%, а за вноса – 25 - 26%.

- По данни на ОПЕС се вижда, че ръстът на цените на нефта през 1992–2003 г. е скокообразен и висок. От 18.44 дол. за барел през 1992 г. той

достига 28.10 дол. за барел през 2003 г., т.е. бележи ръст от 152%. Цените на руския нефт, който предимно се внася в България, се движат близо до тези на ОПЕК с разлика от (-0.25) дол. до (-1).дол. за отделните години. Средногодишната инфлация на пазара на нефта за периода е около 4.33%.

Коригирането на индекса със съответните дефлатори се извършва по формулата:

$$I_{ki} = \frac{I_i}{\left(1 + \frac{k}{100}\right)^i}, \text{ където:}$$

I_i е индексът на i -та година, по цени на съответната година;
 k – средногодишната инфлация за периода;

$\left(1 + \frac{k}{100}\right)^i$ - дефлатор за i -та година;

I_{ki} – коригиран индекс

Износът и вносът и коригираните индекси на физическите обеми са представени на табл. 3 и 4. Стойностните показатели са в млн. дол.

До въвеждането на еврото като официална парична единица в ЕС през 1999 г. по-голямата част от сделките във ВТС на България са в долари. Освен това международната статистическа отчетност е предимно в тази валута. Ето защо всички стойностни показатели на отрасловата структура на ВТС са преизчислени в долари съгласно курсовете на БНБ.

За годините 1988, 1989 и 1990, когато курсът на лева към долара е силно надценен, е направено преизчисляване на база валутния еквивалент за 1991 г. и съответните индекси от съпоставими цени (вж. табл. 1 и 2). По отношение на получените доларови стойности на износа и вноса за тези години трябва да се направят следните уточнения:

- През периода 1988 – 1991 г. в стоквата номенклатура на износа няма съществени изменения. Следователно така преизчислените валутни еквиваленти на износа за 1988, 1989 и 1990 г. адекватно отговарят на съответните физически обеми.

- За 1991 г. спрямо предходните години във вноса има съществени изменения по отношение на номенклатурата на стоките, техния произход, качество и цени. Това означава, че преизчислената стойност на вноса за 1991 г. по съпоставими цени на база 1988 г. и съответният му индекс не могат адекватно да отразят реалния физически обем. Следователно преизчислените стойности на вноса за 1988, 1989 и 1990 г. на база доларовия му еквивалент за 1991 г. не отразяват адекватно съответните физически обеми. Размерът на изкривяване в така преизчислените в долари стойности може да се прецени за всяка година чрез сравняването на относителния дял

на вноса, изчислен по цени на съответната година и от съпоставими цени. За базовата 1988 г. в първия случай относителният дял на вноса е 49.1%, а във втория - 40%. Очевидно, измерен през относителния дял на вноса, размерът на изкривяването е около 9%.

Взимайки предвид високия темп на растеж на вноса през периода 1992 – 2003 г. спрямо 1991 г., който достига 330% за 2003 г., преценихме, че известната неточност на доларовата стойност, отразяваща физическия му обем за 1988 г., няма да повлияе съществено върху резултатите от анализа.

За 2003 г. се налага допълнително коригиране на индекса с процента на девалвация на долара спрямо еврото. Причините за това са, че първо, след 2000 г. сделките на ВТС са предимно в евро; второ, за 2003 г. доларът беше девалвиран спрямо еврото с близо 20%.

Верижният индекс на износа за 2003 г., изчислен по данни на БНБ, която отчита ВТС в евро, показва ръст от 10%, а тези, които го отчитат в долари, твърдят, че същият ръст е 31%.

В таблиците колоната с допълнително коригиран индекс за 2003 г. е маркирана със “*”.

Вече обърнахме внимание, че верижният индекс на износа за 2003 г. по данни на БНБ е 10% (табл. 5), а изчислен по доларовия еквивалент е 31%. В същото време, ако се погледне верижният индекс на износа за 2000 г. по данни на БНБ, той е с ръст 41% (табл. 6), а изчислен по доларовия еквивалент е 23%. Причината в този случаи е, че стойността на долара за 2000 г. спрямо еврото е почти в същото съотношение, в което е еврото към долара през 2003 г. Аналогична е аномалията, ако се погледне верижният индекс на вноса за същите години. За останалите години през този период разликите варират до 5%.

Очевидно е, че така изчислените индекси отразяват само ръста (спада) на стойностните обеми на ВТС за съответните валути. Те не са реални показатели за ръста или спада на физическите обеми на износа и вноса. Следователно правилното изчисляване на индексите на физическите обеми на ВТС изисква допълнителна корекция съобразена с курсовото съотношение на двете валути.

Въведената от 1992 г. статистическа отчетност дава възможност да се проследяват динамичните редове на ВТС и на по-ниско равнище от отрасловото. За тази цел са избрани групите стоки от четвърто ниво от МТ. Те са разделени в две основни групи: селскостопански и промишлени. Оказа се, че сумарният дял на първите 20 групи селскостопански стоки и първите 20 групи промишлени стоки представлява над 50% от износа и съответно от вноса. Следователно може да се приеме, че извадката от 40 водещи групи от стоки с общ относителен дял от порядъка на 50% е достатъчно представителна за извеждане на достоверни заключения относно преобладаващите стоки в структурата на стокообмена. Разглеждането на водещите по относителен дял групи от стоки дава възможност за по-

подробен анализ. Поради малкия обем на изданието тук са приложени данните за водещите групи от стоки във ВТС само за 1992 г. (табл. 7 и 8).

Отчитането на групите от стоки във ВТС по начина на използването им се практикува от БНБ от 1999 г. насам.

От гледна точка на анализа периодът след 1999 г. е важен, защото се характеризира със:

- стабилен и равномерен ръст на износа и силен непрекъснат ръст на вноса;
- приключилата в голяма степен приватизация и засиленото влияние на частната инициатива.

Съгласно направената класификация “по начина на използване” стоките са разделени в четири групи: „Потребителски стоки”; „Суровини и материали”; „Инвестиционни стоки”; „Енергийни ресурси”.

Това разделение и съответните стойностни обеми и относителни дялове допълват възможността за адекватен анализ на: ефективността на експортната структура; зависимостта на експортните производства и вътрешното потребление от внос; търговското салдо.

Данните за износа и вноса по групи стоки според начина на използване и изчислените на тази база верижни индекси са представени съответно на табл. 5 и 6. Стойностните показатели са в млн. евро.

Приложение

Таблица 1

Индекси на външнотърговския стокообмен (от съпоставими цени)

	1988 г.	1989 г.	1990 г.	1991 г.
Стокообмен	100	96.6	74.1	56.4
Износ	100	97.7	75.0	52.4
Внос	100	95.3	73.2	60.7

Таблица 2

Стокообмен в USD 1000 (от съпоставими цени)

	1988 г.	1989 г.	1990 г.	1991 г.
Стокообмен	10999503	10639742	8169548	6132992
Износ	6550677	6400012	4913008	3432555
Внос	4448825	4239731	3256540	2700437

Проблеми при изграждането на база данни от съпоставими динамични редове...

Таблица 3

Динамика на износа (индекси, коригирани със средногодишната инфлация)

	1988	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003*	
USD '000																
Дефлатор																
Общо	6,550,678	6,400,012	4,913,009	3,432,555	3,957,106	3,679,796	4,255,970	5,256,142	4,182,214	4,773,722	4,118,158	3,876,864	4,777,925	5,081,898	5,642,645	7,377,268
Индекс	'00	100	75	52	58	53	64	72	62	52	48	58	60	65	69	
Дял	'00	100	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	
Селско стоп.	124463	140800	132651	118,907	292,533	125,446	193,127	257,097	106,511	81,727	157,489	195,899	133,990	134,576	289,529	220,669
Индекс	'00	113	107	96	229.3	96	144.1	187	76	57	106	129	84	177	109.0	
Дял	'00	1.9	2.2	3	3.46	3.41	4.53	4.89	2.23	1.71	3.82	5.05	2.80	2.65	5.13	
Промисленост	6262448	6137612	4578924	3,262,724	3,664,573	3,554,350	4,065,843	4,999,045	4,675,703	4,691,995	3,960,669	3,662,965	4,643,935	4,947,322	5,353,115	7,156,598
Индекс	'00	98	73	52	67	54	60	72	66	65	53	48	59	62	65	
Дял	'00	95.6	93.2	95.05	92.61	96.59	95.47	95.11	97.77	98.29	96.18	94.95	97.20	97.35	94.87	
Черна металургия и рудодобив	150666	121600	78608	118,525	343,676	425,650	516,931	618,301	434,581	555,482	447,303	325,245	446,962	404,325	409,059	651,009
Индекс	'00	81	52	79	223	269	319	372	255	318	250	177	237	210	207	
Дял	'00	2.3	1.9	3.45	8.69	11.57	12.14	11.76	9.09	11.64	10.86	8.39	9.35	7.96	7.25	
Машиностр., металообработ. и електронна пром.	3989363	3852807	2839719	1,046,712	730,303	550,725	550,927	616,595	609,432	570,383	539,870	473,387	502,021	603,709	770,580	1,072,688
Индекс	'00	97	71	26	18	13	13	14	14	12	11	10	10	12	15	
Дял	'00	60.2	57.8	30.49	19.46	14.97	12.94	11.73	12.74	11.95	13.11	12.20	10.51	11.88	13.66	
Химическа и каучукова пром.	655068	672001	496214	956,214	876,237	976,850	1,075,835	1,347,714	1,316,263	1,236,512	831,892	814,528	1,198,382	1,113,816	985,884	1,262,062
Индекс	'00	103	76	146	131	142	152	186	178	163	107	102	146	133	115	
Дял	'00	10.5	10.1	27.86	22.14	26.55	25.26	25.64	27.52	25.90	20.20	21.00	25.08	21.92	17.47	
Текстилна и трикотажна пром.	98260	102400	68782	102,148	90,300	98,808	135,831	151,964	154,285	160,540	152,735	123,575	128,939	164,523	227,387	325,127
Индекс	'00	104	70	104	90	96	128	140	139	141	103	105	105	131	176	
Дял	'00	1.5	1.4	2.58	2.28	2.69	3.19	3.23	3.36	3.71	3.19	2.70	3.24	4.03	4.41	
Швейна пром.	98260	96000	78608	36,834	159,417	149,695	161,551	214,507	243,426	309,148	398,721	528,787	644,255	837,959	960,145	1,342,565
Индекс	'00	98	80	37	158	145	153	196	219	271	341	441	525	666	760	
Дял	'00	1.5	1.6	1.07	4.03	4.07	3.79	4.08	5.09	6.48	9.68	13.63	13.48	16.49	17.37	
Коженарска, кожухарска и обувна пром.	58956	39304	29,193	100,251	108,328	121,122	133,912	145,160	154,066	139,596	138,768	152,547	199,039	200,633	275,751	
Индекс	'00	98	67	50	166	175	191	206	218	225	199	193	207	264	289	
Дял	'00	0.9	0.8	0.85	2.53	2.94	2.84	2.55	3.04	3.23	3.39	3.58	3.19	3.92	3.74	
Хранително-вкусова пром.	831936	787201	609213	632,857	748,136	647,735	747,565	834,060	820,698	628,824	544,866	439,030	367,494	384,651	439,367	575,932
Индекс	'00	95	73	76	88	74	83	102	87	65	55	43	35	36	40	
Дял	'00	12.7	12.4	18.43	16.91	17.60	17.55	17.77	17.16	13.17	13.23	11.32	7.69	7.57	7.79	
Некласифицирани в т.ч.	163767	121600	201433	140,735	411,308	390,599	461,139	626,193	621,440	650,985	510,823	494,260	729,068	697,192	770,736	976,817
Индекс	'00	74	123	86	245	227	261	346	336	343	262	247	356	333	359	
Дял	'00	2.5	4.1	4.10	10.39	10.61	10.83	11.91	12.99	13.64	12.40	12.74	15.27	13.72	13.66	
Мед и медни сплави, полупродукти от тях				175,707	146,360	191,650	280,686	259,459	281,397	207,900	170,399	353,762	298,622	316,532	451,000	
Индекс	'00				83	109	160	148	160	118	97	201	170	180	214	
Дял	'00				4.44	3.98	4.50	5.34	5.89	5.05	4.39	7.40	5.88	5.61	6.11	
Други неклаифицирани			50,524	142,170	139,933	156,219	196,849	204,490	189,412	167,513	174,033	193,980	213,277	238,434	303,612	
Индекс	'00				272	281	285	348	355	321	277	280	305	327	368	
Дял	'00			1.48	3.593	3.60	3.67	3.73	3.97	4.07	4.49	4.06	4.20	4.23		

Забележка. Индексите за 2003 г. са коригирани с процента на девалвация на долара спрямо 2002 г.

Таблица 4

Динамика на вноса (индекси, коригирани със средногодишната инфлация)

USD '000	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003*
Дефлатор																
Общо	4.448.625	4.239.730	3.266.540	2.700.437	4.521.798	5.114.823	4.280.104	5.176.762	4.626.936	4.811.177	4.834.628	5.455.939	6.396.741	7.217.677	7.849.911	10.681.514
Индекс	100	95	73	61	99	109	89	105	92	93	91	101	115	127	134	148
Дел																
Селско стопанство	84.528	110.233	32.565	77.868	86.013	100.824	109.448	117.236	118.471	155.207	81.568	70.176	76.879	98.081	97.018	142.736
Индекс	100	130	39	92	99	113	120	126	124	158	81	68	73	91	37	104
Дел	1.9	2.6	1.0	2.88	1.90	1.97	2.56	2.26	2.56	3.23	1.69	1.29	1.20	1.36	1.24	1.34
Промисленост	4.348.502	4.116.778	3.217.461	2.619.733	4.435.785	5.013.969	4.170.655	5.061.525	4.508.465	4.655.970	4.753.060	5.385.763	6.319.863	7.119.596	7.752.893	10.538.779
Индекс	100	95	74	60	100	110	89	105	92	92	92	102	116	128	136	150
Дел	97.7	97.1	98.8	97.01	98.10	98.03	97.44	97.74	97.44	96.77	98.31	98.71	98.80	98.64	98.76	98.66
Черна металургия (включително на руди)	262.481	220.466	146.544	66.924	204.433	223.222	221.234	260.804	219.616	253.005	295.702	259.374	350.364	387.540	349.355	611.855
Индекс	100	84	56	25	76	81	78	90	74	83	95	81	107	115	101	144
Дел	5.9	5.2	4.5	2.48	4.52	4.36	5.17	5.03	4.75	5.26	6.12	4.75	5.48	5.37	4.45	5.73
Машиностроителна и металобработителна промисленост	1.628.270	1.568.700	1.322.155	380.237	626.324	622.003	524.572	655.572	461.718	446.449	601.213	916.254	955.850	1.149.717	1.272.207	1.824.488
Индекс	100	96	81	23	38	36	30	35	25	24	31	46	47	55	69	69
Дел	36.6	37.00	40.6	14.08	13.85	12.16	12.26	12.66	9.98	9.28	12.44	16.79	14.94	15.93	16.21	17.08
Електроенергетична и електронна промисленост	324.764	330.699	276.806	79.860	334.252	349.004	470.636	497.935	376.361	386.360	430.258	586.007	589.238	832.240	873.605	1.235.050
Индекс	100	102	85	25	100	102	135	139	102	103	111	148	145	200	205	235
Дел	7.3	7.8	8.5	2.96	7.39	6.82	11.00	9.81	8.13	8.09	8.90	10.78	9.21	11.53	11.13	11.56
Химическа и наукова промисленост	351.457	322.219	227.958	1.412.846	2.001.033	2.234.245	1.555.646	1.944.231	2.017.705	1.963.393	1.621.496	1.792.942	2.410.204	2.402.439	2.446.416	3.072.040
Индекс	100	92	65	402	555	605	411	475	508	482	388	418	549	534	531	540
Дел	7.9	7.6	7.0	8.45	11.61	10.69	14.14	15.49	13.46	13.02	14.55	13.26	12.39	13.10	13.26	13.13
Текстилна и трикотажна промисленост	102.323	105.993	71.644	62.736	150.791	168.331	217.960	294.533	290.038	341.868	380.568	403.681	496.761	623.142	730.615	992.303
Индекс	100	104	70	61	144	157	198	261	251	288	313	323	388	476	544	599
Дел	2.3	2.5	2.2	2.32	3.33	3.29	5.09	5.69	6.27	7.11	7.87	7.40	7.77	8.63	9.31	9.29
Шивателна промисленост	8.898	12.719	6.513	7.419	55.043	50.392	48.408	65.029	64.317	92.015	132.082	156.463	169.866	235.029	292.451	410.801
Индекс	100	143	73	83	604	539	505	662	639	891	1248	1441	1527	2064	2505	2850
Дел	0.2	0.3	0.2	0.27	1.22	0.99	1.13	1.26	1.39	1.91	2.73	2.87	2.66	3.26	3.73	3.85

Проблеми при изграждането на база данни от съпоставими динамични редове...

Таблица 4 (продължение)

USD '000	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003*
Кочера, кошулар- саянбужа проми, в т.ч.	Общо Индекс	13.346 100	12.719 95	9.770 73	4.089 31	72.796 532	59.901 427	74.773 520	91.108 618	102.564 679	111.014 717	99.894 630	103.473 620	131.258 768	144.472 825	207.815 961
	Дел	0.3	0.3	0.3	0.15	1.61	1.17	1.75	1.76	2.22	2.31	2.07	1.62	1.82	1.84	1.95
Обработени кожи без косъм и и идолия от тях	Общо Индекс					69.030 98	56.661 78	70.513 95	88.367 116	99.396 127	108.559 136	98.780 120	102.238 118	129.580 147	142.101 157	205.809 184
	Дел					1.53	1.11	1.65	1.71	2.15	2.26	2.04	1.60	1.80	1.81	1.93
Хранително- вкусова промишленост	Общо Индекс	164.607 100	169.589 103	110.722 67	117.675 71	333.349 198	380.330 220	410.113 231	404.994 223	280.589 156	320.431 168	291.535 174	297.302 144	337.193 160	399.670 185	480.157 180
	Дел	3.7	4	3.4	4.36	7.37	7.44	9.58	7.82	6.28	6.66	5.34	4.65	4.67	5.09	4.50
Некласифицирани в т.ч.	Общо Индекс	17.795 100	12.719 71	6.513 37	2836 16	259102 1421	525186 2803	258142 1347	387610 2024	263800 1311	263065 1274	304877 1441	481310 2217	501066 2253	693127 2225	954355 3973
	Дел	0.4	0.3	0.2	0.11	5.73	10.27	6.03	7.68	5.70	5.47	8.82	7.83	7.02	8.83	8.93
Мед и медни сплави, полупро- дукти от тях	Общо Индекс					37.326 98	22.278 57	40.239 100	80.476 195	30.421 72	31.879 74	27.875 63	39.499 85	43.639 91	31.989 65	54.649 90
	Дел					0.83	0.44	0.94	1.55	0.66	0.66	0.46	0.62	0.60	0.41	0.51
Други продукти на преработващата промишленост	Общо Индекс					174.664 98	180.070 96	174.871 93	229.494 119	183.340 93	170.462 84	402.648 189	386.799 177	376.699 168	561.789 245	762.101 269
	Дел					3.86	3.52	4.09	4.43	3.96	3.54	7.38	6.05	5.22	7.16	7.13

Забележка. Индексите за 2003 г. са коригирани с процента на девалвация на долара спрямо 2002 г.

Таблица 5

Износ по начин на използване на стоките

Млн. евро	1999	Дял	2000	Дял	00/99 Δ	2001	Дял	01/00 Δ	2002	Дял	02/01 Δ	2003	Дял	03/02 Δ
Потребителски стоки	1248.7	33.4	1564.4	29.8	125	1916.9	33.5	123	2134.4	35.2	111	2440.5	36.6	114
Храни	181.9	4.9	171.6	3.3	94	219.2	3.8	128	247.4	4.1	113	299.5	4.5	121
Цигари	35.2	0.9	35.6	0.7	101	20.6	0.4	58	15.8	0.3	77	17.1	0.3	108
Напитки	85.6	2.3	82.7	1.6	97	77.4	1.4	94	74.7	1.2	97	73	1.1	98
Дрехи и обувки	619.6	16.6	857.7	16.3	138	1140.4	20.0	133	1258.4	20.8	110	1457.6	21.9	116
Лекарства и козметика	137.3	3.7	178.4	3.4	130	179.5	3.1	101	168.5	2.8	94	163.2	2.4	97
Мебели и дом. обзавеждане	93.4	2.5	113.7	2.2	122	147.3	2.6	130	210.7	3.5	143	245.7	3.7	117
Други	95.7	2.6	124.6	2.4	130	132.4	2.3	106	158.9	2.6	120	184.4	2.8	116
Суровини и материали	1567.5	42.0	2321.9	44.2	148	2331.2	40.8	100	2535	41.8	109	2758.9	41.4	109
Чугун, желязо и стомана	245.8	6.6	419.6	8.0	171	395.6	6.9	94	393.2	6.5	99	541.4	8.1	138
Цветни метали	263.2	7.0	535.6	10.2	203	474.7	8.3	89	470	7.8	99	534.7	8.0	114
Химически продукти	140.3	3.8	216.2	4.1	154	225.7	3.9	104	216	3.6	96	229.4	3.4	106
Пластмаси, каучук	113.3	3.0	136.1	2.6	120	143.8	2.5	106	152.9	2.5	106	172.1	2.6	113
Торове	33.9	0.9	103.8	2.0	306	97.3	1.7	94	62.6	1.0	64	79.4	1.2	127
Текстилни материали	127.8	3.4	157.7	3.0	123	205.6	3.6	130	239.7	4.0	117	278.2	4.2	116
Суровини за произв. на храни	183.2	4.9	145.9	2.8	80	172.2	3.0	118	320.9	5.3	186	218.4	3.3	68
Дървен материал и хартия, картон	122.5	3.3	146.8	2.8	120	142.2	2.5	97	158	2.6	111	196.7	2.9	124
Цимент	25	0.7	35.8	0.7	143	33.5	0.6	94	28.6	0.5	85	29.3	0.4	102
Тютюн	59.6	1.6	50	1.0	84	45.2	0.8	90	50.2	0.8	111	49.6	0.7	99
Други	252.9	6.8	374.2	7.1	148	395.5	6.9	106	443	7.3	112	429.7	6.4	97
Инвестиционни стоки	571.1	15.3	599.7	11.4	105	698.7	12.2	117	802.5	13.2	115	912.2	13.7	114
Машини, уреди и апарати	198.7	5.3	234	4.5	118	263.1	4.6	112	297.6	4.9	113	310.4	4.7	104
Електрически машини	53.5	1.4	67.4	1.3	126	81.7	1.4	121	67	1.1	82	112.5	1.7	168
Транспортни средства	43.8	1.2	24	0.5	55	35.6	0.6	148	67.9	1.1	191	68.9	1.0	101
Резервни части и оборудване	85.9	2.3	119	2.3	139	155.7	2.7	131	171.2	2.8	110	192.5	2.9	112
Други	189.2	5.1	155.3	3.0	82	162.6	2.8	105	198.9	3.3	122	227.8	3.4	115
Общо неенергийни стоки	3387.3	90.7	4486	85.4	132	4946.8	86.6	110	5471.9	90.3	111	6111.6	91.7	112
Енергийни ресурси	346.4	9.3	767.1	14.6	221	767.4	13.4	100	591	9.7	77	556.6	8.3	94
Петролни продукти	272.4	7.3	588.4	11.2	216	506.6	8.9	86	357.6	5.9	71	385	5.8	108
Други	74.1	2.0	178.7	3.4	241	260.9	4.6	146	233.4	3.8	89	171.6	2.6	74
ОБЩО ИЗНОС /FOB/	3733.7	100.0	5253.1	100.0	141	5714.2	100.0	109	6062.9	100.0	106	6668.2	100.0	110

Проблеми при изграждането на база данни от съпоставими динамични редове...

Таблица 6

Внос по начин на използване на стоките

Млн. евро	1999	Дял	2000	Дял	00/99 Δ	2001	Дял	01/00 Δ	2002	Дял	02/01 Δ	2003	Дял	03/02 Δ
Потребителски стоки	692.6	13.5	864.3	12.2	125	1140	14.0	132	1252.6	14.9	110	1475.8	15.4	118
Храни, напитки и цигари	135.6	2.6	171.7	2.4	127	208.6	2.6	121	235.2	2.8	113	264.5	2.8	112
Мебели и дом. обзавеждане	129.6	2.5	160.7	2.3	124	206.1	2.5	128	250.6	3.0	122	320.5	3.3	128
Лекарства и козметика	155.8	3.0	203.5	2.9	131	285.6	3.5	140	294.6	3.5	103	315.3	3.3	107
Дрехи и обувки	33.1	0.6	38.4	0.5	116	49.5	0.6	129	78.4	0.9	158	109.6	1.1	140
Автомобили	121.9	2.4	158.3	2.2	130	214.1	2.6	135	204	2.4	95	244.3	2.5	120
Други	116.5	2.3	131.7	1.9	113	176	2.2	134	189.9	2.3	108	221.4	2.3	117
Суровини и материали	1886.3	36.7	2556.9	36.1	136	3129.6	38.5	122	3266.6	38.8	104	3849.5	40.1	118
Руди	157.3	3.1	236.8	3.3	151	278.3	3.4	118	208.7	2.5	75	312.7	3.3	150
Чугун, желязо и стомана	85.6	1.7	144.1	2.0	168	164.7	2.0	114	166.5	2.0	101	248	2.6	149
Цветни метали	35.6	0.7	69.7	1.0	196	90.5	1.1	130	83.1	1.0	92	96.2	1.0	116
Текстилни материали	588.6	11.5	811.5	11.5	138	1060.1	13.0	131	1162.6	13.8	110	1321	13.7	114
Дървен материал и хартия, картон	126.1	2.5	169.2	2.4	134	189.3	2.3	112	198	2.4	105	212	2.2	107
Химически продукти	151.9	3.0	187.2	2.6	123	206.8	2.5	110	215.5	2.6	104	232.2	2.4	108
Пластмаси, каучук	205	4.0	265.4	3.7	129	319.5	3.9	120	362.6	4.3	113	439.3	4.6	121
Суровини за произв. на храни	123.9	2.4	150.5	2.1	121	172.4	2.1	115	191.7	2.3	111	198.2	2.1	103
Кожи	39.6	0.8	60.2	0.8	152	88.1	1.1	146	86.3	1.0	98	101.3	1.1	117
Тютюн	31.5	0.6	29.5	0.4	94	28.8	0.4	98	30.5	0.4	106	20.4	0.2	67
Други	341.3	6.6	432.8	6.1	127	531	6.5	123	561.1	6.7	106	668.1	7.0	119
Инвестиционни стоки	1407.2	27.4	1728.8	24.4	123	2037.6	25.1	118	2110.3	25.1	104	2466.2	25.7	117
Машини, уреди и апарати	554.6	10.8	667	9.4	120	705	8.7	106	809.8	9.6	115	937.3	9.8	116
Електрически машини	198.6	3.9	206.1	2.9	104	356.6	4.4	173	282	3.4	79	316.8	3.3	112
Транспортни средства	299.4	5.8	353.9	5.0	118	453.1	5.6	128	438	5.2	97	541.6	5.6	124
Резервни части и оборудване	193.6	3.8	224.2	3.2	116	273.4	3.4	122	309.9	3.7	113	360.3	3.7	116
Други	161	3.1	277.6	3.9	172	249.5	3.1	90	270.7	3.2	108	310.2	3.2	115
Общо неенергийни стоки	3986	77.5	5150.1	72.7	129	6307.2	77.6	122	6629.5	78.8	105	7791.4	81.1	118
Енергийни ресурси	1153.8	22.4	1934.8	27.3	168	1820.6	22.4	94	1674.6	19.9	92	1690.1	17.6	101
Горива	1102.1	21.4	1772	25.0	161	1610.7	19.8	91	1573.7	18.7	98	1529.7	15.9	97
Суров петрол и природен газ	931.8	18.1	1571.5	22.2	169	1389.6	17.1	88	1362.1	16.2	98	1302.3	13.6	96
Въглища	106	2.1	140.9	2.0	133	169.7	2.1	120	162.2	1.9	96	184.9	1.9	114
Други горива	64.2	1.2	59.6	0.8	93	51.4	0.6	86	49.3	0.6	96	42.5	0.4	86
Други	51.8	1.0	162.8	2.3	314	210	2.6	129	100.9	1.2	48	160.4	1.7	159
Масла	51.8	1.0	162.8	2.3	314	210	2.6	129	100.9	1.2	48	160.4	1.7	159
Електричество	0	0.0	0	0.0		0	0.0		0	0.0		0	0.0	
Друг внос ¹	0	0.0	0	0.0		0	0.0		107.1	1.3		129	1.3	120
ОБЩО ВНОС /CIF/	5139.9	100.0	7084.9	100.0	138	8127.8	100.0	115	8411.2	100.0	103	9610.5	100.0	114

Таблица 7

Водещи стоки в износа за 1992 г.

№	Код по КН	Описание	Износ в USD '000	Дял
<i>Селскостопански стоки</i>				
1	2402	Цигари и пури	207894	5.3
2	2401	Суров тютюн	107563	2.7
3	2204	Роздови вина	65872	1.7
4	0104	Живи овце и кози	52265	1.3
5	0406	Сирена и извара	48096	1.2
6	0102	Жив едър рогат добитък	40824	1.0
7	1001	Пшеница	36717	0.9
8	0207	Птиче месо и карангии	30981	0.8
9	2208	Спиртни напитки	27969	0.7
10	1005	Царевица	22209	0.6
11	1206	Слънчогледово семе	19694	0.5
12	1003	Ечемик	18053	0.5
13	1701	Захар,захароза	17443	0.4
14	0204	Овче и козе месо	15372	0.4
15	2002	Консервирани домати	13101	0.3
16	0203	Свинско месо	12347	0.3
17	1512	Слънчогледово,памучно,шафраново масло	12174	0.3
18	1209	Семена за посев.спори	11688	0.3
19	1101	Брашно от пшеница или ръж	11550	0.3
20	0709	Патладжани,гъби,пиперки.спанак и др.	10650	0.3
		Общо за 20-те водещи селскостопански стоки	782462	19.8
<i>Промислени стоки</i>				
1	2710	Нефтопродукти,горива	248637	6.3
2	3102	Азотни торове	129259	3.3
3	7208	Горещо плоско валцовано желязо над 600мм	119921	3.0
4	7402	Нерафиниранамед	96908	2.4
5	8427	Кари-повдигачи	69418	1.8
6	8709	Кари	65222	1.6
7	2836	Карбонати, перкарбонати	54530	1.4
8	8544	Електропроводници	48170	1.2
9	7901	Необработен цинк	47208	1.2
10	8507	Електроакумулатори	40528	1.0
11	2603	Медни руди и концентрати	40515	1.0
12	3004	Медикаменти (на дребно)	40316	1.0
13	7207	Полупродукти от желязо и стомана	36082	0.9
14	7403	Рафинирана мед и сплави	31692	0.8
15	2941	Антибиотици	31552	0.8
16	6403	Кожени обувки	29016	0.7
17	7209	Студено плосковалцовано желязо над 600мм	28866	0.7
18	8501	Електродвигатели и генератори	28638	0.7
19	8901	Транспортни кораби	27801	0.7
20	3901	Първични полиетилени	26882	0.7
		Общо за 20-те водещи промишлени стоки	1241161	31.2
		Общо износ	3957106	100

Проблеми при изграждането на база данни от съпоставими динамични редове...

Таблица 8

Водещи стоки във вноса за 1992 г.

№	Код по КН	Описание	Внос в USD '000	Дял
<i>Селскостопански стоки</i>				
1	1701	Захар, захароза	96595	2.1
2	2402	Цигари и пури	49568	1.1
3	2401	Суров тютюн	24717	0.5
4	2304	Соево кюспе	22379	0.5
5	2208	Спиртни напитки	20649	0.5
6	0901	Кафе	14107	0.3
7	1806	Шоколади	12533	0.3
8	1209	Семена за посев, спори	9832	0.2
9	0805	Цитрусови плодове	9064	0.2
10	0803	Банани	7687	0.2
11	1006	Ориз	7619	0.2
12	2106	Протеинови концентрати и др.	6253	0.1
13	1801	Какао на зърна, сурово или печено	6093	0.1
14	1207	Семе от памук, рицин, сусам, синап и др.	5237	0.1
15	1517	Маргарини	4805	0.1
16	0105	Живи домашни птици	4222	0.1
17	2009	Плодови и зеленчукови сокове	3757	0.1
18	2207	Етилов алкохол	3478	0.1
19	2005	Зеленчукови консерви без оцет	3386	0.1
20	1703	Захарна меласа	3313	0.1
		Общо за 20-те водещи селскостопански стоки	315294	7.0
<i>Промислени стоки</i>				
1	2709	Суров нефт	732755	16.2
2	2710	Нефтопродукти, горива	437996	9.7
3	2711	Газ, природен и нефтен	289191	6.4
4	8703	Леки автомобили	187684	4.2
5	2716	Електрическа енергия	114248	2.5
6	2701	Каменни въглища, брикети	114017	2.5
7	8528	Телевизионни приемници	44582	1.0
8	3004	Медикаменти (на дребно)	44033	1.0
9	6406	Части за обувки	40914	0.9
10	3808	Инсектициди, фунгициди и др.	35766	0.8
11	5201	Памук	35691	0.8
12	8704	Товарни автомобили	34608	0.8
13	2603	Медни руди и концентрати	33480	0.7
14	8418	Хладилни машини	33155	0.7
15	8471	Електронни изчислителни машини	32326	0.7
16	8708	Авточасти	32316	0.7
17	7403	Рафинирана мед и сплави	30715	0.7
18	5502	Кабели от изкуствени нишки	29754	0.7
19	2608	Цинкови руди и концентрати	26187	0.6
20	8473	Части и принадлежности за канцел, машини	25790	0.6
		Общо за 20-те водещи промишлени стоки	2355208	52.2
		Общо внос	4521798	100

17.V.2006 г.